

Verdwenen beroep:
de pompbediende

Pagina 3

Heel Nederland zong
Kiele, kiele, Koeweit

Pagina 5

Grenzeloze liefde
op autoloze zondag

Pagina 11

Autoloze zondag

De Nieuwe Zuidbeekseweg in Vlissingen was eind 1973 tijdens de autoloze zondagen uitgestorven. Sandra van Zanten, die op Westerzicht woonde, kon er rolschaatsen met twee buurmeisjes en (voorop) haar zus. Ook de hond kon onbekommerd op de rijbaan lopen. | Foto: collectie Sandra van Zanten. Met dank aan ZB | Bibliotheek van Zeeland en FB-pagina Vlissingen en de Straatfotograaf.

En toen werd het stil

Oorlog in het Midden-Oosten, sympathie voor Israël, oliecrisis. Premier Joop den Uyl zei het in november 1973 met zijn somberste stem: de auto moet op zondag blijven staan. Tien autoloze zondagen waren er, het mocht niet maar er werd gefietst op de snelweg. In dit nieuwe nummer van Zeeuws Weerzien herinneren we ons die zondagen. De wereld maakte even pas op de plaats.

door Jan van Damme

Het klopt vast niet als ik zeg dat het in ons huis in Groede aan de Noordstraat naar dieselolie rook. Mijn moeder zou me ronduit uitlezen. In haar huis, waar zij de scepter zwaaide, geen denken aan. Maar dat er veel over pk's, uitlaten, gesynchroneerde versnellingsbakken en

laadvermogen werd gepraat, dat zal ze niet ontkennen. Ach, u weet hoe dat met herinneringen gaat. Na vijftig en meer jaren leiden ze een eigen leven. Opeens weet ik weer het nummerbord van onze eerste Mercedes personenwagen: FX-81-66. Een donkergrijze, type 190D, stuurversnelling, een bank nog in plaats van een bestuurders- en een passagiersstoel. En niet te vergeten een rood opgluoiende sigarettenaansteker die ook voor sigaren geschikt was. Een Mercedes met een echte ster op de motorkap. Tweedehands gekocht, maar natuurlijk was hij als nieuw. Mijn vader wist het zeker: dit was een auto die dook als je met tachtig kilometer per uur het dijke bij Sinte Pier kruiste, alle andere auto's hikten daarover heen, de onze gleeed. Ik geloofde hem. En toen werd het stil, zondag 18 november 1973. Precies weet ik het niet meer. Maar er moet aan tafel flink gemopperd zijn op die rooie Den Uyl die het waagde om een autorijverbod in te stellen. Mijn vader zat vele jaren voor de KVP

in de gemeenteraad van de Groe onder het minzame voorzitterschap van burgemeester J.C. Everaers – er is een straat naar hem genoemd. Gematigd in veel, maar fervent voorstander van alles wat op wielen bewoog, zo zou ik het vaderlijke verkiezingsprogramma in het kort kunnen omschrijven. Als er maar rook uitkwam. En dan was hij ook nog eens liefhebber van Agio Gouden Oogst – van die bolknakken – en La Paz-sigaren met die rafelige koppen. De brandgaatjes in zijn overhemd getuigden van zijn vurige voorkeur. En toen werd het stil.

Stuurmanskunst

Het was de tijd dat de neuzen verdwenen. Onze Krupp-vrachtwagens hadden met hun lange motorkappen en daarboven gemonteerde storekken altijd moeite om de loodsen in het Slijkstraatje te bereiken. Vooral het wegrijden, de bocht naar rechts de Molenstraat in, waarbij je bijna de latere abortuskliniek binnen reed, vroeg meer dan middelmatige stuur-

manskunst. Met de introductie van een nieuwe generatie zware trucks verdwenen de motorkappen, de chauffeurscabine werd bovenop de motor geplaatst. Opeens moest je echt in de camion klimmen. De BB-21-12, een dieprode Krupp, was de eerste. Je had er een uitzicht in alsof je op een olifant door het dorp reed. Hij gromde, ergens diep onder je voeten. En toen werd het stil.

Uitgeblust

Ik heb het me in die dagen van 'Kiele Kiele Koeweit' wel gerealiseerd. Mijn wereld - alle auto's, vrachtwagens en - daarover hebben we het nog niet gehad - tractoren, stonden opeens uitgeblust in de garage. Geen dichtslaande portieren, geen gesis van de op lucht werkende handrem, geen warme walm van een Krupp-vrachtwagen die er net een rit van achthonderd kilometer op had zitten. Die wereld, dat universum, kon van het ene op het andere moment op slot worden gedaan. Zomaar, poef, afgelopen. Dat was een wijze les.

Danker Jan Oreel 'onze' cartoonist

Elk nummer van Zeeuws Weerzien heeft vanaf nu een cartoon van Danker Jan Oreel. We zijn trots en blij dat de vermaarde illustrator uit Kloetinge bereid is elke drie maanden zijn visie te geven op het thema dat we behandelen.

Danker Jan Oreel maakt boekillustraties, cartoons en strips. Zo verscheen van zijn hand onder andere een stripboek over The Rolling Stones („persoonlijk goedgekeurd door Mick Jagger”).

Zeeuwse boeken met zijn bijzondere illustraties zijn onder meer Zeeland van Nehalennia tot Westerscheldetunnel, Goes in strip, Op zoek naar Zeeland. Verder op Zoek naar Zeeland en onlangs Zeeland in de Tweede Wereldoorlog, uitgegeven bij Het Paard van Troje, Goes.

Winternummer: Klederdracht

De Zeeuwse klederdracht is vrijwel verdwenen. Slechts een enkeling hult zich in deze mode van weleer, die het beeldmerk is van de provincie en ook van deze krant. Pronte vrouwen met imposante, gesteven kanten kappen, stoere boeren met zilveren broekstukken... We moeten er niet aan denken om het dagelijks te dragen, maar hebben er allemaal herinneringen aan. Daarom gaat het winternummer van Zeeuws Weerzien in dracht. Een eerbetoon aan die prachtige kleding, die alles vertelde over herkomst, geloof en stand. Wie heeft er nog een verhaal over een bloedkoralen halssnoer met gouden slot of oorijzers van oma, de boeren hoed van opa, de muts van opoe?

Schrijf het aan redactie Zeeuws Weerzien, Postbus 33, 4350 AA Veere of mail naar redactie@zeeuwsweerzien.nl

Goede zorg begint met een verhaal

T. 0900-7879777 | zorglijn@svrz.nl | www.svrz.nl

MONDIAL MOVERS
Vogel Verhuizingen

Woningontzuiming met zorg!

Dat doen ze ook!

Wist u dat Mondial Vogel Verhuizingen ook zorgvuldige woningontzuiming verzorgt voor ouderen, mindervaliden en hulpbehoevenden na hun verhuizing en voor nabestaanden na een overlijden?

- Leegruimen van woning of verzorgingskamer
- Alle werkzaamheden conform opleveringseisen
- Verwijderen vloerbedekking
- Tijdelijke opslag inventarisgoederen en/of persoonlijke spullen
- Afvoeren inventarisgoederen op milieuverantwoorde wijze
- Eindschoonmaak

0118-612669
info@vogel-verhuizingen.nl

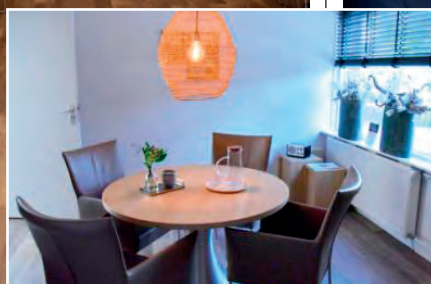
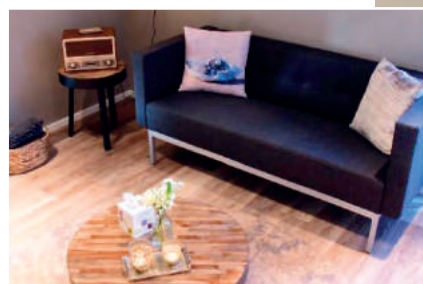
Monuta Adrienne Klein heeft twee uitvaartcentra

Monuta
Adrienne Klein
De steun bij ieder afscheid.

Eén centrum in Vlissingen, De Voorzorg en één uitvaartcentrum in Middelburg, Adagio. Daarin zijn wij uniek en kunnen we zelf alle diensten en faciliteiten bieden die nodig zijn voor een uitvaart.

Maar belangrijker, de centra zijn warm en huiselijk ingericht. Naast een aula waar een dienst en ook condoleances gehouden kunnen worden, hebben beide centra zogenaamde familiekamers. Dit zijn kamers waar nabestaanden op ieder moment en zo lang als wenselijk bij hun dierbare kunnen zijn. Ook kunnen er persoonlijke spullen op de kamer gezet worden.

Op www.monutaadrienneklein.nl krijgt u onder het kopje Uitvaartcentra in Vlissingen en Middelburg een filmpje met een impressie van beide panden.

Monuta
Adrienne Klein
De steun bij ieder afscheid.

In Middelburg, Veere en Vlissingen
0118 - 412 760, www.monutaadrienneklein.nl

Zeeuwse
ALMANAK

Elk nadeel ...

Ze hadden best verdriet, het jonge stel dat graag kinderen wilde. Maar het lukte steeds niet. Elke maand weer de ervaring dat ze niet kregen wat ze graag wilden. Dokters werden geconsulteerd, waarbij gelukkig niet alle hoop werd weggenomen. Dat was in elk geval iets om in te blijven geloven. En wat denken jullie? In februari 1974 ging ze naar de dokter, ze was beroerd, klachten die ze niet kende, en de dokter had voor haar een hele mooie mededeling: U bent zwanger!! Vreugde alom! De dokter zei: „Ik kan u niet zeggen waardoor het nu wel gelukt is, maar wees blij.” Maar de aanstaande moeder had haar eigen verhaal al klaar: „Ik weet het dokter, het komt door de autoloze zondag!”

Colofon

Zeeuws Weerzien is een gratis krant vol verhalen over het Zeeland van de vorige eeuw. Om zelf te lezen, maar vooral als aansporing om samen met anderen herinneringen op te halen.

De krant verschijnt 4x per jaar in een oplage van 40.000 exemplaren en wordt verspreid in heel Zeeland: in de vestigingen van Bibliotheek Zeeland, zorg- en welzijnsinstellingen, gemeentehuizen, musea, boekhandels en bij diverse lokale ondernemers zoals supermarkten. Een actueel overzicht van distributiepunten evenals een digitale versie van de krant, treft u aan op onze website Zeeuwsweerzien.nl.

De krant komt tot stand dankzij de inzet van een groot aantal vrijwilligers en i.s.m. Stichting Feest van Herkenning.

Uitgever
Stichting Zeeuws Weerzien:
Voorzitter Frans van de Velde,
Postbus 33, 4350 AA Veere;
zeeuwsweerzien.nl;
secretariaat@zeeuwsweerzien.nl

Redactie
Peter de Jonge (hoofdredacteur),
Margreth Ernens (website, eindredactie),
Allie Barth, Peter Blom (Zeeuws Archief),
Jan van Damme, Wim van Gorsel (ZB | Bibliotheek van Zeeland),
Mieke van der Jagt, Louis Kesteloo (puzzel),
Albert Kort, Jopie Meerman-Ottevanger,
Danker Jan Oreel (cartoon),
Ans van Nieuwenhuijze, Ali Pankow,
Willem Staat, Peter Verdurmen.

Vormgeving
Leo Minnaard
Illustratie voorpagina
Doeken van Yan/
Maryanne van Winden
Drukwerk
Meulenbergh Media
Advertentieverkoop
advertieren@zeeuwsweerzien.nl
Distributie
Truus Sepers:
distributie@zeeuwsweerzien.nl
Leesbijeenkomsten
[Rina Cevaall leessteams@zeeuwsweerzien.nl](mailto:Rina.Cevaall@zeeuwsweerzien.nl)
Projectcoördinatie
Hanneke de Vroe:
redactie@zeeuwsweerzien.nl

Bij het samenstellen van deze krant is met zorg getracht alle rechthebbenden m.b.t. beeld- en archiefmateriaal te achterhalen. Mochten personen of instanties desondanks van mening zijn dat (foto) rechten zijn geschonden, dan kunnen zij zich wenden tot de redactie via redactie@zeeuwsweerzien.nl

Verdwenen beroepen: de pompbediende

Oliepeil checken, bandenspanning controleren en ramen zemen!

Zodra het indicatielichtje aangeeft dat de benzinetank leeg begint te raken stoppen automobilisten tegenwoordig bij het dichtstbijzijnde tankstation. Ze vullen zelf de tank en rekenen vervolgens af in de winkel of direct aan de pomp met een betaalkaart. Hoe anders was dat vroeger.

door Wim van Gorsel

Een vrouwelijke pompbediende vult geconcentreerd de tank van een bromfiets van het merk Berini. De volgende klant, een automobilist, staat geduldig te wachten tot hij of zij aan de beurt is. De foto is in 1966 genomen op het Middelburgse Seisplein, waar garage De Toekomst – een Renault-dealer die ook een zaak had in Vlissingen – een benzinepomp uitbaatte.

Tot de jaren '70 was het een heel vertrouwd beeld. Als je vond dat het tijd werd je tank bij te vullen reed je naar een benzinepomp, vaak verbonden aan een lokaal garagebedrijf, en werd je op je wenken bediend door een heuse pompbediende. Meestal getooid in een overall of keurig jasje met het logo van het benzine merk. Niet alleen werd je tank volgegooid, de bediende was ook nooit te beroerd nog wat extra service te verlenen zoals olie bijvullen, de banden op spanning brengen of (vooral dat) de ruiten schoon te maken.

Leuke fooi

Voor dat laatste was geen overbodige luxe, want je ruit zat na een wat langere rit vaak vol dode insecten. De pompbediende wist bovendien dat hij voor dat klusje soms een leuke fooi kreeg van de klant. Je moest zoals gezegd af

Een vrouwelijke pompbediende vult geconcentreerd de tank van een bromfiets. | Foto ZB | Bibliotheek van Zeeland. J. Midavaine, 1966

en toe ook wel geduld hebben, want als het druk was kon het best even duren voordat de bediende tijd voor jou had. Alleen grotere tankstations langs de snelweg hadden meer medewerkers rondlopen.

De benzineprijs bedraagt in 1966 ongeveer 50 cent per liter ('super'). Voor gewone benzine betaal je dan een paar centen minder. Uit krantenberichten uit die tijd blijkt dat de benzineprijs dat jaar een licht dalende

trend vertoont door de steeds grotere opslagcapaciteit in de Rotterdamse haven, waardoor de oliemaatschappijen grotere voorraden kunnen aanhouden. Daarnaast ondervinden de reguliere benzinstations dat jaar steeds meer concurrentie van zogenaamde witte-pomphouders, die stunden met goedkope, merkloze benzines.

Zelfbediening

Esso Nederland BV kondigt in het voorjaar van 1966 overigens

aan een proef te gaan doen met zelfbediening bij het tanken. Deze oliemaatschappij heeft onlangs een benzinepompauto-maat ontwikkeld die, hetzij door het inschuiven van een bankbiljet van tien gulden of door het inwerpen van geldstukken ter waarde van een rijksdaalder (fl. 2,50), de verlangde hoeveelheid brandstof levert. De proef is het begin van een lang traject waarbij het beroep van pompbediende langzaam uit het straatbeeld zal verdwijnen.

Danker Jan Oreel

NOU, DIE JOS VAN JULLIE
WORDT NOG EENS EEN
ECHTE COUREUR!

VIJFTIG JAAR LATER WINT DE ZOON VAN JOS
DE ENE GRAND PRIX NA DE ANDERE!

Paard voor de postauto. | Bron onbekend

Het paard voor de auto spannen

Autorijden met 1 PK. Het gebeurde vroeger al dat paarden (meestal stilgevallen) auto's trokken. Tijdens de autoloze zondag kwam een Zeeuw op de gedachte dat trucje toe te passen.

Izak Cappon, een camping-

houder uit Groede, spande een paard voor de auto van een Belgische kampeerder en liet de wagen voort trekken. Cappon had dat al eens eerder gedaan. In 1956 toen er op zondagen een rijverbod van kracht was wegens de Suezcrisis, waardoor de olieaanvoer was verstoord.

Herinnert u zich deze nog... Een radiojingle, die vooraf ging aan bekende hits van vroeger. En waarbij inderdaad de herinneringen naar boven komen.

door Jopie Meerman

Sommige liedjes zijn vastgenageld in je geheugen. Zoals dat ook het geval is met grote gebeurtenissen uit je leven. De autoloze zondag is iets dat nogal invloed moet hebben gehad. Tenminste, dat zou je zo denken. Maar op het eiland Tholen heeft het weinig indruk achter gelaten.

Kanon

Dat snap ik, is de reactie van sommige mensen. Je kunt bij jullie op zondag nu nog een kanon afschieten zonder iemand te raken. Beetje negatief, want zeker in de zomer is het allemaal veel drukker dan vroeger, en nu zou de regering het autorijden echt niet moeten verbieden op zondag.

Die autoloze zondagen van 1973 moeten toch wel geld in het laatje hebben gebracht bij de taxibedrijven, dacht ik zo. Dus Nellie en Jan van Haaften, van het gelijknamige taxibedrijf uit Sint Maartensdijk gebeld: Wat weten jullie er nog van? Door de week hadden ze het druk met het rijden van patiënten naar het ziekenhuis in Bergen op Zoom, zondag was dus een rustdag. Als men op bezoek ging reed de familie zelf en met de autoloze zondag was toen ook het ziekenhuisbusje beschikbaar.

Broeder

Maar dan schiet mevrouw Van Haaften een voorval te binnen:

De taxi als sleepwagen

Elsa van Haaften (links) en Wilma van Haaften (rechts). | Foto: Collectie familie Van Haaften.

„Ik werd op zondagochtend vroeg uit mijn bed gebeld. Ik kreeg iemand aan de telefoon die broeder was in het ziekenhuis. Ik moet nu een dienst gaan draaien, en mijn auto doet het

niet, kunnen jullie alsjeblieft rijden? Natuurlijk kon dat, ik meteen naar hem toe. Toen hij wilde instappen vroeg hij: Kun je mijn auto ook aantrekken? Want ik moet vanavond ook

weer terug, dus dan heb ik nog een probleem. Ook dat kon, dus even service verleend op de autoloze zondag, zijn voertuig reed weer, en ik kon naar huis met mijn taxi.”

Ook verbod voor motorjachten

De autoloze zondagen troffen ook de pleziervaart. Nu was dat in de winterperiode niet zo'n grote ramp, maar er waren toch nog voldoende schippers die een tochtje wilden maken. De rijkspolitie te water maakte in zuidwest Nederland zeventien processen verbaal op tegen bezitters van pleziervaartuigen, die het ruime sop kozen. Tien van die bekeuringen vielen in Zeeland. Het merendeel van de overtreders kwam uit het buitenland: Belgen en Duitsers die een ligplaats hadden in Nederland.

Eerste autoloze zondag in 1939

De autoloze zondagen in 1973 en 1974 waren niet de eerste in de geschiedenis. In 1939 gold een rijverbod op zon- en feestdagen.

Dit hield verband met de mobilisatie en het benzinetekort in Duitsland en Frankrijk. Toen mocht er van 1 oktober tot en met zondag 12 november niet worden gereden. In 1946, kort na de Tweede Wereldoorlog, was het gebruik van de auto op zondagen alleen toegestaan voor zakelijke doeleinden én met toestemming. En in 1956 en 1957, tijdens de Suezcrisis, moest in België en Nederland de luxe auto – zoals personenwagens toen werden genoemd – een aantal zondagen aan de kant blijven. In 1973 en 1974 volgden tien autoloze zondagen in Nederland en zes in België.

Arm en toch rijk - koud en toch warm

Het was guur op zaterdag 1 december 1973. Het vror in sommige delen van Nederland streng, de temperatuur kwam nergens boven de min 1 graad Celsius uit en de zon scheen amper.

door Willem Staat

Zo tegen acht uur 's avonds werd het stil op straat. De regering had gevraagd om een kwartier zendtijd op de twee tv-zenders en de drie radiozenders. Joop den Uyl zou spreken over de oliecrisis en menigeen vroeg zich gespannen af wat de minister-president zou zeggen. Op 4 november beleefden we de eerste autoloze zondag en ook de benzine was op de bon. Wat zou er nog meer volgen?

Zuinig

Nou, dat viel eigenlijk best mee. Den Uyl vroeg het volk zich toch vooral te houden aan de maximumsnelheden van 100 kilometer per uur voor personenauto's en 80 kilometer voor vrachtwagens. Ook verzocht hij om zuinig te zijn met energie en de verwarming eerder uit te doen. De premier hamerde op het aambeeld van samen de schou-

Premier Joop den Uyl tijdens zijn historische televisietoespraak zaterdagavond 1 december. | Bron: NOS

ders eronder en besloot zijn toespraak als volgt: „Maar als we daartoe bereid zijn wordt het geen koude winter, ook al vriest het nog zo hard.”

Die zin inspireerde Bert Klei,

befaamd columnist van Trouw tot misschien wel zijn beste stukje. Ik kan het me na een halve eeuw nog bijna woordelijk herinneren. Klei beschreef hoe Joop den Uyl lag te woelen in zijn bed, omdat hij worstelde

met de vraag hoe hij het volk zou toespreken.

Zondagsschool

Zijn vrouw Liesbeth vroeg; „Wat heb je toch?” Maar Joop had juist niks. Tot hij uit het echtelijk bed stapte om de gouden ingeving op te schrijven die hij plots kreeg. Volgens Klei was die te danken aan de zondagsschool, waar Joop als jongetje hoorde dat wie in Jezus geloofde rijk is, ook al is hij nog zo arm. Bingo! Rijk en toch arm was maar een stapje naar koud en toch warm!

Het resultaat van de maatregelen van het kabinet Den Uyl was trouwens gering. Automobilisten omzeilden de benzinedistributie door massaal over de grens te tanken. Mede daardoor besloten de pomphouders al snel om ook zonder bonnen brandstof te leveren. De distributiemaatregel werd dan ook na een maand al ingetrokken.

Geen tekort

Achteraf bleek dat de toenmalige minister van Economische Zaken Ruud Lubbers uit alle hoeken van de wereld olie had opgekocht. Het gewilde vocht klotste als het ware tegen de kademuren. Van een tekort was dus geen sprake.

Niets leuker dan zingen over de oliecrisis

De oliecrisis en de autoloze zondagen inspireerden jong en ouder talent tot het schrijven van liedjes. Kiele, kiele Koeweit van Farce Majeure en Den Uyl is in den olie van Vader Abraham en politicus van de Boerenpartij Boer Koekoek zijn de bekendste en werden (carnavals)hits. Vader Abraham bereikte met Koekoek zelfs de eerste plaats in de Veronica Top 40. Het nummer stond er maar liefst acht weken in. Kiele Kiele Koeweit kwam niet verder dan een derde plaats. Ook de geboren Middelburger Tony van Verre (programmaker en liedjesschrijver) stortte zich op dit onderwerp. Hij schreef Heerlijke Autoloze Zondag, door Harry Bannink van muziek voorzien en gezongen door Edwin ('Ome Willem') Rutte. Niet alleen professionals lieten zich door het thema inspireren. Peter Blom, archivaris van het Zeeuws Archief, maakte met een vriend een liedje.

Vrijwel iedereen zong het, die simpele tekst van het refrein: 'Koeweit, Koeweit, Koeweit. Kiele kiele Koeweit. Kiele kiele hopsasa. Een zogeheten lekkere oorworm, die nu na vijftig jaar nog steeds in je hoofd blijft rond tolleren, zodra je het weer een keer gezongen hebt.

door Ali Pankow

Humor en satire wisten de sfeer rond de oliecrisis licht te houden. Bij het team van het NCRV-televisieprogramma Farce Majeure blonken ze daarin uit. Best opmerkelijk overigens dat deze protestants christelijke omroep zich in de jaren zeventig al met zo'n programma mani-

Kiele, kiele Koeweit

festeerde. Veel actuele zaken werden daarin lekker scherp op de hak genomen. Voor het lied over de oliecrisis verkleedden de acteurs Alexander Pola, Ted de Braak, Fred Benavente, Jan Fillekers en Henk van der Horst zich als Arabische oliesjeiks. Zij zongen 'Kiele, kiele, Koeweit' op de melodie van het lied 'Tolhuis' van Leon Boedels. De boodschap was dat we ons niet te veel zorgen moesten maken, want tenslotte konden we ook nog van bier 'in de olie' raken.

Politieke rel

Veel televisiekijkers lagen dubbel van het lachen, maar de Emir van Koeweit zag er de

Farce Majeure overhandigt een single aan honorar-consul Rabbani. | Foto Spaarnestad

lol niet van in. Hij meende dat zijn land voor schut werd gezet. Begrip voor satire vergt immers

wat intellect en relativiseringsvermogen. De mannen van het Farce Team wisten een politieke

rel te smoren door op vrolijke wijze het eerste singletje van het lied persoonlijk te gaan aanbieden aan Mahmoud Rabbani, de honorair-consul van Koeweit in Nederland. Hij getuigde van een ruimer gevoel voor humor. Vast onderdeel van het Farce Majeure-programma was 'Wat dacht je wat', waarin Ted de Braak en Alexander Pola moppen tapten en ook een plek bodden aan grappen van inzenders. Eén van de geselecteerde grappen in het kader van de oliecrisis ging als volgt: „Wat is het verschil tussen een Arabier van vijf jaar geleden en een Arabier van nu? Een Arabier van vijf jaar geleden was oliedom en een Arabier van nu is geraffineerd.” Hoogstwaarschijnlijk is deze mop de Emir van Koeweit nooit ter ore gekomen. Anders was daar ongetwijfeld weer stoom uit gekomen.

Auto thuis is niet pluis

door Peter Blom

De snelweg die achter onze wijk liep speelde een belangrijke rol in mijn jeugd. Als enige hoogte vlak bij huis was 's winters het talud de plek om sleetje te rijden, was het viaduct een training voor wielrenners-in-spe en de verbinding met een wereld waar het boerenland begon en ze een andere taal spraken. Met mijn broertje en vriendjes stepten we het viaduct op om te zwaaien naar de voortsnellende auto's. Als er iemand met zijn koplampen seinde of vrolijk toeterde hadden we een mooie dag, waarna we met een vaartje roetsjten naar de verkeersdruppel aan het eind van de weg. Dat het zo heette had ik geleerd tijdens de verkeerslessen en ik vond het machtig interessant dat zo iets in de buurt te zien was. Op de vierbaansweg kwam je nooit. Met aan weerskanten een sloot, vangrails en een stroom aan gemotoriseerd vervoer dreigde hier het gevaar. Ook 's avonds en 's nachts hoorde je altijd gezoem. Wel lekker om in te slapen. Dat zachte ruisen stopte die gedenkwaardige dagen in 1973. We waren jongetjes van tien toen Den Uyl op tv kwam met het feno-

meen autoloze zondag. Dat het ook echt autoloos zou zijn moesten mijn vriendje Hans en ik proefondervindelijk vaststellen. Na de kerk zagen we onze kans schoon, we paktten onze steppen, legden een paar planken over de sloot en schoven zo onder de vangrails het asfalt op. Er was geen kip te bekennen. Leuke bijkomstigheid was dat de belijning op de weg nat was en onze banden een verfspoor achterlieten.

Liedje

Het waren het vrijheidsgevoel en de sensatie dat we deel uitmaakten van iets groots, dat we spontaan een liedje componeerden. Al slalomtussende tussen de middenstrepen zongen we: 'Auto thuis is niet pluis, pak de fiets is wel iets, of de step is niet gek, want op de step daar zit een bel' om vervolgens een harde tring te laten horen. Eigenlijk vonden we het een gek riedeltje, in het openbaar hebben we het nooit uitgevoerd en dit is voor de eerste keer dat ik het op schrift stel. Het wijsje popt nog wel eens op als ik fris geschilderde middenstrepen zie. Zingend en zwierend rij ik verder.

Heerlijke autoloze zondag

Refrein:

Heerlijke autoloze zondag
Kop chocolade, boek uit de bibliotheek
Zalige zorgeloze zondag
Heerlijkste dag van de week

Auto's staan te glimmen bij't trottoir
En de stemming kan beslist niet beter
Twintig graden wijst de thermometer
Maar we warmen ons wel aan elkaar
Op pantoffels samen in de deur
Even van de stilte staan genieten
Straks komen de burenen op visite
Ook in honderd jaar niet meer gebeurd

Refrein

Kind'ren op een leeg parkeerterrein
Stoplicht knipt volkomen overbodig
Niemand heeft de zebrapaden nodig
En je hoort weer vogels op het plein
Schemerurtje brengt gezelligheid
Met de olielamp op een laag pitje
Zachtjes pratend in het duister zit je
Dromend van die goeie ouwe tijd

Refrein

Koffie pruttelt op de platte buis
Ganzenborden om een handvol centen
In de hooikist broeit de rijst met krenten
Zelden was het zo gezellig thuis

Refrein (2x)

Tekst: Tony van Verre,
muziek: Harry Bannink,
zang: Edwin Rutten (foto)

<https://www.youtube.com/watch?v=fb6j356ux6g>

Het 1e elftal van de VC Vlissingen enkele jaren voor de oliecrisis. Staand vlnr.: Wim Bos, Gillis Sohier, Jo de Waal, trainer Piet van de Munnik, Ad Mabelis, Wim de Waal. Voorste rij vlnr.: Kees Stroo, Ko Huser, Jan van Huizen, Leen de Ridder, Rob Moens, John Lilipaly. | Bron: Zeeuws Archief, Fotocollectie Vlissingen, nr 41465

De zondagsport maakte zich in de aanloop naar de autoloze zondagen zorgen. Er werd een beroep gedaan op het aanpassingsvermogen. Om te voorkomen dat scheidsrechters met het openbaar vervoer niet op tijd ter plekke konden komen, wees de afdeling Zeeland wedstrijden toe aan arbiters die dichtbij woonden.

door Peter de Jonge

Voor de elftallen zelf was er geen al te groot probleem. Naar verre uitwedstrijden gingen ze sowieso al heel vaak met de bus. De grootste zorgen golden de supporters. Zouden die wel door weer en wind op de fiets of de brommer willen komen? De jaren zeventig werden gekenmerkt door groeiende welvaart en steeds meer mensen kwamen in het bezit van een auto. Ook arbeiders, tot die tijd altijd ondervetegenwoordigd bij de autobezitters, konden zich een automobiel veroorloven. En wat is er fijner dan daarmee naar de match van de favoriete club te tuffen?

Voetbal vreest voor minder supporters

Wim Bos, de legendarische doelman van VC Vlissingen, uitte in de krant zijn ongerustheid over de steun van de fans tijdens de wedstrijd tegen Helmond. Het ging Vlissingen in die periode iets minder goed af en steun van de 'twaalfde man', zoals de aanhang wel werd genoemd, was hard nodig. Vlissingen-bestuurslid Piet van der Eijk echter zag ook kansen. Mensen die normaal een ritje maakten om naar Feijenoord (toen nog met een ij geschreven) in Rotterdam of NAC in Breda te gaan, zouden nu wel eens de weg naar het complex aan de Irislaan kunnen vinden.

Relatief kleine afstanden konden echter wel eens onoverbrugbaar groot worden, vreesde men in minder verstedelijkte gebieden. HVV'24 uit Hulst moest die zondag tegen Vogelwaarde aantreden. „Het is een obstakel

voor mensen die enkele kilometers moeten rijden”, vertelde HVV-clubsecretaris Reyns de PZC. „Als er normaal 1000 komen kijken, zullen het er nu 600 of 700 zijn.”

Spannend

Een woordvoerder van Goes, dat thuis speelde tegen METO, was echter vol vertrouwen. „Het wordt een spannende wedstrijd en onze supportersschare is zeer trouw.” Mensen van de omliggende dorpen zullen vast nog wel een oud brommertje in de schuur hebben staan, redeneerde hij.

Een blik in de PZC van maandag 5 november leert dat het doemdenken op niets was gestoeld. Over de wedstrijd Vlissingen-Helmond (0-2) schreef de verslaggever: „Hoewel op de autoloze zondag nog verrassend veel toeschouwers (naar schat-

ting 1500) waren gekomen, heeft de thuisclub weinig of niets aan 'klantenbinding' gedaan.” Ook het duel van Goes (3-1 winst tegen METO) werd druk bezocht. „Vele toeschouwers lieten blijken dat zij de gang naar het sportpark als een stukje dapper trimmen beschouwden.”

Politiebegeleiding

En bij HVV'24 in Hulst (1000 bezoekers) hadden ze achteraf misschien wel liever gezien dat er helemaal niemand was gekomen. Scheidsrechter Wim Broekhoven werd na afloop belaagd door supporters van de thuisclub die hem schoppen en sloegen, omdat hij twee HVV-doelpunten had afgekeurd en de ontmoeting met Vogelwaarde eindigde in 2-2. De politie moest eraan te pas komen om hem te beschermen. Gelukkig mochten die wel met de auto rijden.

In gesprek met Remco

Journalist Remco van Schellen van Omroep Zeeland maakt geregeld een podcast voor Zeeuws Weerzien: een gesproken verhaal met diegene die het verhaal heeft meegeemaakt in de rol van verteller. De podcast wordt dan op vrijdagochtend tussen zeven en acht uur uitgezonden in het programma Zeeland wordt Wakker.

Inmiddels is er al een hele audiobibliotheek met ruim 150 podcasts opgebouwd, die allemaal terug te beluisteren zijn via onze website zeeuwsweerzien.nl en via podcastplayers zoals Spotify.

Remco is, evenals de redactie van Zeeuws Weerzien, altijd op zoek naar leuke verhalen uit het verleden. Heeft u een mooie herinnering die u wilt delen, mail dan naar remco.van.schellen@omroepzeeland.nl.

Toen was 't pas stille

Weet je 't nog? Toen d'r op die zondag géén auto's mochten riejn? Ik liep d'r lest nog an te dienken. Toen ik m'n wandeliengetje deu de polders dee. Iedere zondagmorgen maak ik zô m'n ronde. Alli, as 't goed weer is, ee. Den ène kêêr nao dien kant, den andere kêêr ergusst anders nao toe.

Op zô'n morgen kan 't zo 'êel stille ziin in de buuten. Allêene een paar fesanten die laoiërig opvliegen of een 'ond die achter in de polder wat staot te blaffen. „Bassen,” zeien de mênzen vroeger, „dien 'ond staot te bassen.” En in de vèrte zie je dan somtemets 'n containerbôôt boven de

diek uutsteken. „Die gaot naar Antwèrpen,” dien ik dan bie m'n eihen, „noe za 't wel 'ôôg waoter gaon worren.”

Raor zicht

Awel, vorige zondagmorgen liep ik wee deu de polders, die noe langzaomer'and toch wè kaoler beginnen te worren. Onwillekeurig most ik terugdienken aan die zondag toen d'r 'êelemao géên verkêêr was. Allêene brommers en fietsen. Da was 'n raor zicht joeng. Tegen de middag pakkende kik toen m'n fiets en reej van Biervliet naor den Oek. Jao, gewoon op 't fietspad. Da bin je toch gewoon ee? Waorum zou 'k noe op de grôte weg gaon riejn? Dat kwam glad nie bie m'n op. 't Was

in de buurte van de Braakman. Onderweg kwamen d'r wat kuufels van joengers op de brommer verbie riejn. Of ze zestiene waren? Ik betwufel het. En je snapt wel, ze reejen wat ballorig, zoas die joenge gasten dat kunnen doen op die leef-tied. Gas geven, wat kroenkels maoken en dan anêês remmen. En 'n ènde vèder vlogen ze natuurlijk de grôte weg op. Dao reejen ommerst toch géên auto's en motors op! Die was noe voor udder.

Ze waoren mee udder vuuven. Zwiërend over de weg, van lienks nao rechts en omgekêêrd. Gas geven en an udder stuur snokken, zodat ze op 't achterwiel reejen. 't Waren echte kunstemaokers, die gasten. Ze

konnen d'r wat van. 'k Stoeng d'r mee studie op te kieken. En ik nie allêene, want d'r waoren nog 'n paor fietsers bie me kommen staon. „Da's raok ee?” zei 'n ouwere man mee 'n vlêêsachtige buuk, „da zouwen wieder vroeger 's gedaon mosten 'en. Dao was gin tied voo. Wieder mosten wèrken.” Ik knikkende maor 's. An z'n spraoke te 'ôôren kwam dat mannetje van den Oek of daor uut de buurte.

Parkoers

Eén van de gasten die net was weggeerejen, kwam terug mee 'n emmer witsel en 'n kwaste. Die zettende z'n brommer aan de kant en begon een soortement parkoers uut te zetten. Even laoter knallenden de gasten over

Rinus Willemsen uit Biervliet is een van de streektalspecialisten in Zeeland. Speciaal voor Zeeuws Weerzien klimt hij in de pen.

die weg, waarover altied de auto's af en aan reejen. Ze reesten noe over 't nieuwe parkoers. Toen 'k wat laoter naor 'uus reej, kon 'k toch ook nie laoten. Ik draoidende van 't fietspad de grôte weg op en sliëngerde ook van den ène kant nao de anderen over de teerweg. Mee de wind in m'n rik. Mao géên mênzen zag het, docht ik! Dao mocht ik noe zondagmorgen an dienken. Jao, 'k mocht 'r zelfs nog 'n bitje om lachen.

Met de auto naar Schiphol spannender dan de vliegreis

Gelukkig wordt het groene koffertje de ochtend voor ons gesprek gevonden in de garage. In het koffertje zitten de herinneringen aan een reis naar Rome. Maar hoe kom je op een autoloze zondag van Aardenburg op Schiphol?

door Peter de Jonge

Lang voordat de oliecrisis in 1973 losbarstte, kregen de ouders van Jos Lansu voor hun gouden bruiloft van de kinderen een vliegreis naar Rome. De reisbescheiden van de katholieke reisorganisatie Christoffel Reizen zaten in dat groene koffertje. En tekeningen van de 14 kleinkinderen. Een groepsreis om vol verlangen naar uit te kijken, ook al

omdat er audiëntie bij de paus op het programma staat. Alleen: het vliegtuig voor hun eerste luchtreis vertrekt op zondag 9 december vanaf Schiphol. En dat is een autoloze zondag.

Openbaar vervoer

Jos Lansu (88) uit Oost-Souburg had aangeboden om zijn ouders met zijn hemelsblauwe Daf naar Schiphol te brengen. Want het toestel vertrok vroeg en op zondag reizen met openbaar vervoer vanuit het zuidwestelijkste puntje van Nederland en op tijd arriveren op de luchthaven is onmogelijk. „De dag tevoren vertrekken en dan in een hotel gaan... daar dacht je in die tijd gewoon niet aan”, zegt de oud-onderwijzer van de Sint-Jozefschool en later oprichter-directeur van de Franciscusschool in Vlissingen.

Iedereen dacht mee. „Een col-

Jos Lansu | Foto: Peter de Jonge

lega van mijn vader adviseerde ontheffing aan te vragen bij de Rijkshoofdinspecteur voor het verkeer in Zeeland, die kantoor hield in Middelburg. Daar heb ik met al mijn overredingskracht gepleit om een vergunning voor de heen- en terugreis te krijgen.” Lachend: „Het feit dat het naar Rome en naar de paus was zal ook wel geholpen hebben.”

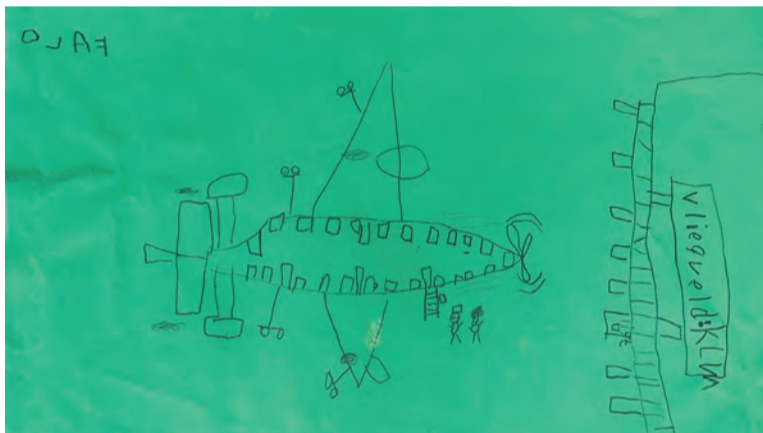
Fuik

De avond tevoren was hij al naar Aardenburg gereden. Alleen. Want de ontheffing gold niet voor zijn vrouw Emmy. 's Morgens ging de reis via Breskens-Vlissingen, de Zeeuwse weg en via west-Brabant richting noorden. „Het was onheilsPELLend rustig op de wegen. Op de Brienoordbrug was een fuik opgesteld. Drie rijksambtenaren keken naar het Dafje

Tekening Angelique Lansu.

met zo'n blik van: 'we zullen die oudjes eens van de weg halen.' Nadat ze alle drie het document hadden bestudeerd mochten we doorrijden.” Een week later doemde er een nieuw probleem op. De terugvlucht was drie uur vertraagd en de ontheffing gold maar een beperkte tijd. „Een marechaussee leidde me naar het bureau

van de overste die een wijziging aanbracht op het formulier en met een stempel bekrachtigde.” Het Dafje werd niet meer staande gehouden. Mogelijk reed de geest van de Heilige Vader mee en werd het daardoor een gezegende terugreis. Het groene koffertje is als bewijs van deze bewogen reis altijd bewaard gebleven.

Tekening van kleinzoon Olaf Lansu.

Herten ziek door autoloze zondag

De autoloze zondag was niet voor iedereen een feest. De herten en geiten in het hertenkamp in Goes-Zuid werden er zelfs ziek door.

Veel mensen, die de auto noodgedwongen moesten laten staan, vonden het een prima idee om

met de kinderen naar het hertenkamp te gaan. En zoals dierenliefhebbers altijd doen: ze namen oud brood mee om de dieren te voeren. Dat was smikkelen voor de twaalf herten en zes geiten, die hun buikjes rond aten. Meer dan rond zelfs. Want ze schrokken veel te veel brood naar binnen, waardoor

ze een overdosis aan eiwitten binnenkregen. Dat veroorzaakte een voedselvergiftiging.

Dus schakelde de gemeente de krant in om het publiek te waarschuwen voor het gevaar dat de dieren zouden worden 'doodgeknuft'. Voedselvergiftiging en diarree zijn weliswaar niet meteen dodelijk, maar herhaling van het grote voederfestijn zou de verzwakte dieren een week later extra hard kunnen treffen.

Het publiek werd opgeroepen geen brood meer te geven. „Ook niet een klein stukje”, voegde J.A. de Koning van de plantsoendienst daar in de PZC van 14 november 1973 streng aan toe. Er werden verbodsborden geplaatst én speciale bakken, waarin het eventueel toch meegenomen brood kon worden achtergelaten. Dat zou dan later in kleine hoeveelheden aan de herten gevoerd worden.

Scheidsrechter krijgt boete

Normaal deelt een scheidsrechter 'bekeuringen' uit voor overtredingen, maar tijdens de autoloze zondag was er een arbiter die zelf op de bon werd geslingerd.

De PZC verpakte het actuele nieuwtje in een Zeeuwse Almanak op 5 november 1973.

Fiets

En dan was er gisteren die man uit Zuid-Beveland, die des zondags een functie uitoefent op het sportveld van Vlissingen.

„Mooi”, dacht-ie, „een autoloze zondag, dan pak ik de fiets. Hoef ik niet langs al die kronkelige weggetjes door de zak van Zuid-Beveland, maar kan ik gewoon recht-toe recht-aan over de rijksweg.”

Hij werd bekeurd. Je mocht óók gisteren niet met de fiets over de rijksweg.

Volgens onze redacteur Jopie Meerman-Ottevanger betrof het Johan Lepoeter uit Kapelle. Dat hebben we helaas niet kunnen verifiëren.

WANDELAARS GAVEN TE VEEL BROOD

Herten in Goes ziek na autoloze zondag

We schikten ons in ons lot

Je zou denken dat iedereen in 1973 te hoop liep tegen het instellen van een autoloze zondag. Van 18 november 1973 tot 13 januari 1974 mocht er op zondag niet gereden worden, behalve met ontheffing. In 1974 ging de benzine ook nog eens op de bon. Allemaal een gevolg van de oorlog tussen Israël en zijn Arabische burens. De Arabische staten straffen de Verenigde Staten en (onder meer) Nederland voor hun steun aan Israël. Zij boycotten de uitvoer van olie naar ons land. We schikten ons in ons lot. Kranten hadden geen schreeuwende koppen, er waren geen grote groepen demonstranten en de maatregel werd braaf nageleefd. Fotogeniek was de autoloze zondag niet, zo blijkt, want medewerkers van de ZB | Bibliotheek Zeeland vonden slechts twee foto's in de Beeldbank Zeeland. Niet onlogisch, want op lege snelwegen en kinderen die rolschaatsen op de weg ben je snel uitgekeken. Niettemin had het een grote invloed op ons leven. Met name in de grensstreek was er beroering, omdat de maatregelen in België niet helemaal parallel liepen met ons land. Op deze pagina op basis van foto's, krantenkoppen en benzinebonnen een impressie van de tijd die 'Oliecrisis' heette.

Vader leest de krant in een zet op de snelweg, zontje speelt erop los. | Foto: Spaarnestad

Rijksweg A58 bij Nieuw- en Sint Joosland op de tweede autoloze zondag, 25 november 1973. | Foto: Slagboom en Peeters, ZB Beeldbank Zeeland, recordnummer 6651

Er waren verschillende soorten benzinebonnen. Veel mensen hebben nu nog complete vellen, omdat de maatregel niet werd nageleefd en overal kon worden getankt zonder bonnetje.

Opslagterrein van de firma Stroo aan de Cruquiusstraat in Vlissingen helpt. | Foto: maker onbekend, ZB Beeldbank Zeeland, recordnummer 33871

ZATERDAG 12 JANUARI 1974

Grote drukte en wachttijden bij pompstations

NEDERLANDSE AUTO'S OP DE VALREEP VOLGEGOOD

DEN HAAG (ANP) — Nederland is vrijdag massaal naar de benzinepomp gegaan om daar de tank boordevol benzine te laten gooien. Op die manier kan men met een maximale hoeveelheid brandstof het tijdperk van de benzinedistributie — die vannacht om 12 uur van kracht is geworden — in gaan.

De benzineverkooppunten en autobedrijven met een pomp hebben vrijdag in ieder geval een topdag beleefd. Veel bedrijven verkochten drie tot viermaal zoveel benzine als op een normale vrijdag. De drukte bij de pompen is vrijdag langzaam op gang gekomen. Vrijdagmorgen kochten de meeste klanten nog vlot, werden geholpen, maar na het middaguur was sprake van een duidelijke toeloop.

Veel automobilisten maakten van de lunchpauze gebruik om snel even in de buurt vol te tanken. Ook werden nog een aantal 'harmstreeks' gesignaleerd. In Utrecht maakte een automobilist het wel

erg bont door de pompbediende een emmer in de hand te duwen met het verzoek 'die vol met benzine te gooien'. De pompbediende was echter zo verstandig om niet op het verzoek in te gaan.

Veel pompbedienden hadden de drukte van vrijdag al aan zien komen en de nodige voorzorgsmaatregelen genomen. Ze hadden natuurlijk gezorgd voor een optimale voorraad brandstof en de benzinepompbedienden hadden de meeste stations vrijdagochtend van zoveel mogelijk benzine voorzien. Sommige pompen hebben een capaciteit van 10.000 liter, maar grotere bedrijven kunnen zelfs 100.000 liter opslaan. Enkele pompbedienden hadden extra personeel voor vrijdag in dienst genomen om de klanten zo veel mogelijk te kunnen helpen.

In Utrecht was het vrijdagmiddag bij alle benzinepompen 'ontzettend druk', hoewel bij vroege stroom klanten bij vliegen kwam. Er waren zelfs automobilisten, die slechts voor één liter benzine kwamen tanken. Na vijf uur vrijdagavond meldden veel pompbedienden een grote toeloop van automobilisten. Bij sommige stations stonden de wachtenden enkele rijen dik. Ook uit Rotterdam kwamen meldingen van een grote drukte.

Rond vier uur vrijdagmiddag stonden bij verschillende pompstations al rijen automobilisten te wachten. Amsterdamse pompbedienden, verklaarden vrijdagmiddag al dat zij record-omzetten hadden geboekt. In Den Haag was sprake van eenzelfde beeld als elders.

Lange rijen

Elders in Nederland is vrijdag eveneens op grote schaal getankt. In Oost-Nederland lag de benzineverkoop vrijdagmiddag al 100 pct boven die van andere vrijdagen. Bij veel pompen stonden lange rijen wachtende automobilisten. De circa 11.000 benzineverkooppunten in Nederland zullen vandaag ongetwijfeld een omzet bereiken als nooit tevoren, zo veronderstelde een woordvoerder van de Bovaag, de Bond van Garage-, Automobiel- en aanverwante bedrijven in Den Haag.

Ook in de provincie Groningen is vrijdag een stormloop op de benzinepompen ontstaan. De schellingen variëren van twee- tot viermaal hogere verkoopprijzen. Bij diverse benzinepompen stonden de auto's in rijen te wachten, daarbij vaak files vormend tot op de wegen waaraan de stations staan.

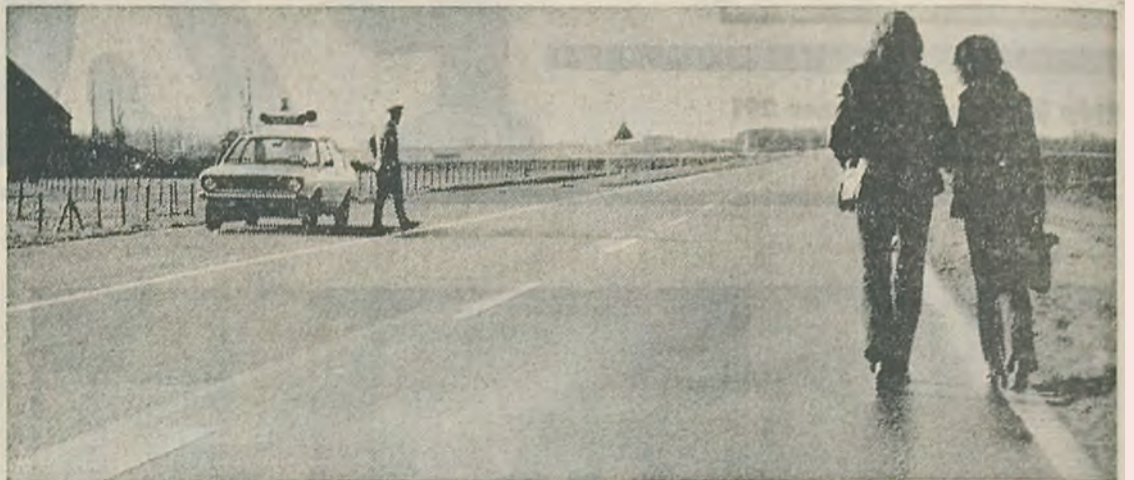
Vlak voor het begin van de invoering van de benzinebonnen stonden er rijen voor de tankstations. PZC 12 januari 1974.

Er werd op de autoloze zondag gecontroleerd of een automobilist wel een ontheffing had. | Foto: Beeld en Geluid

Vijf overtreders rijverbod

VLISSINGEN — Zondag werden in Zeeland vijf overtreders van het rijverbod aangehouden: één in Zierikzee, één in Middelburg, één bij Sluis en twee bij Hulst. De laatste drie over-

derlandse en de Belgische regelingen waren misleid.

Volgens de rijkspolitie is het nog lang niet zeker of in het Zierikzeese oever-

OOST-SOUBURG — Wandelen op een autoweg is verboden. Ook op een autoloze zondag. Op rijksweg 58

De PZC meldde elke maandag netjes het aantal betrapte overtreders van het rijverbod. De politie verzond persberichten om het volk te laten weten dat er wel degelijk werd gecontroleerd. Een fotograaf maakte op 9 december 1973 dit kiekje op de A58 bij Oost-Souburg. Onbekend is of het in scene is gezet.

In de tijd van de oliecrisis komt Stroom olie tekort waarbij collega Wisse

WILT U OOK ADVERTEREN IN DEZE KRANT?

Informeer naar de mogelijkheden
E-mail: drukkerij@meulenberg.nl

Rotterdamsekaai 61 - 4331 GN Middelburg
Tel.: 0118 63 51 26 - www.meulenberg.nl

*U boekt succes met een
geschenk van de Vey Mestdagh*

Een enorme sortering
exclusieve St.-Nicolaas-
geschenken hebben wij
voor u verzameld.

Gewoon 'n feest om
eens even rond te
neuzen.

DE VEY MESTDAGH

BELLAMY PARK 45-58 - TEL. 01184-2186 - VLISSINGEN

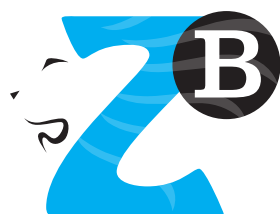
Zeeuws Weerzien werkt samen met:

Feest
VAN HERKENNING

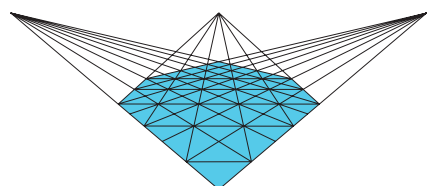
Distributie Zuid West
TRANSPORT & KOERIERS DIENSTEN

LA DOLCE VITA
LAMIADOLCEVITA.NL

Bibliotheek van Zeeland

ZEEUWS ARCHIEF

FIAT

500 en 600

de knap gecon-
strueerde, kleine
koningen van de
weg. Vol gloed en
gratie doen ze de
afstanden alinken!

FIAT 500 - 4 persoons, 16 1/2 pk,
Benzine 1-22, 90 km/u, open
dak, verwarming en deltoester
vanaf f 3799,-

FIAT 600 - 4 persoons, 24 pk,
Benzine 1-17, 98 km/u, met
aanklaphare achterbank (voor
zakengebruik!) en verwarming
f 4799,-

Voor zorgen-loos rijden

reeds 60 jaar

Agenten voor:

KRABBENDIJK e.o.: Garage J. Franke, Dorpsstraat 84, Tel. 01134-505

ZAAMSLAG e.o.: Garage A. de Keyser, Polderstraat A 272, Tel. 01153-236

Knetterend toeren op lege wegen

door Margreeth Ernens-Abrahamse

Lege snelwegen, verlaten straten, geen of heel weinig verkeer: de autoloze zondagen van eind 1973 roepen een beeld van rust op. Maar was het wel overal zo rustig?

Zelf was ik net in het bezit van een brommertje, een oranje Vespa, en met mijn vrienden reed ik op die bewuste zondagen gewoon midden op de weg in Terneuzen. Want dat kon, al mocht het eigenlijk niet. We vonden het spannend, zo knetterend rond te toeren waar het verboden was.

Brommers mochten wél gewoon op die zondagen worden gebruikt, want het verbruik was zo miniem, dat het brommerrijden niet aan banden werd gelegd.

Met die mengsmering voor tweetaktmotortjes kon niet worden gerommeld, was de redenering. Gevaarlijk was het wel, want hulpdiensten en politieauto's hadden natuurlijk ontheffing en reden met hun gebruikelijke haast naar spoedgevallen. Er gebeurden dan ook wel ongelukken met wandelende en fietsende mensen op de snelweg.

En verder moest je natuurlijk niet worden gesnapt door de politie, want dan volgde een boete.

Middenstand

De autobenzine was op de bon: je kon 25 liter kopen op 1 bon. Er zaten er daar tien van op een (gratis) kaart. Voor middenstanders, zoals voor mijn vader, was er een speciale regeling, zij kregen een extra bonnenkaart, want met het gewone rantsoen kwamen ze echt niet toe. Het werd een grote mislukking, en na een paar weken werd de maatregel alweer opgeheven.

Margreeth op de brommer in 1975. | Foto: archief Abrahamse

Maar intussen hield iedereen zich keurig aan het verbod om op zondag de auto te nemen. Niemand nam het risico om toch te rijden, herinnert Kees Abrahamse (69) zich. „Als je per se met de auto ergens heen moest, kon je ontheffing aanvragen, maar dan moest dat wel om een hele speciale reden gaan. Zo werd voor het brengen van ouderen naar de kerk op zondag wél ontheffing verleend. Daar werd niet aan getornd, die mensen moesten naar de kerk kunnen. Dat was de uitzonde-

ring op de regel.” Kees was indertijd student wegen waterbouwkunde aan de HTS in Vlissingen en een medestudent werktuigbouw was door de oliecrisis creatief aan de slag gegaan met zijn auto.

Frituurpan

„Hij had zijn auto omgebouwd, zodat die op slaolie kon rijden. Het leek wel een frituurpan, wat een lucht en walm! En voor de docenten was het ook een leuk probeersel. Maar het mocht niet, dus einde slaolie-experiment.”

Francine en Roger in het uitgaansleven. | Archief Francine Dhondt-Rys

Dankzij trucje toch grenzeloze liefde

Terugdenken aan de verkeringstijd van mijn man en mij, is ook terugdenken aan de tijd van de autoloze zondagen. Ik woonde toen over de grens in het Belgische Maldegem en Roger woonde in het Nederlandse Aardenburg.

door Francine Dhondt-Rys

Voor ons stelde de grens niets voor, we reden er met auto of

fiets gewoon over en gingen naar het zwembad of winkelen in een van beide landen. Dat veranderde toen de autoloze zondagen werden ingevoerd.

De datums daarvan vielen niet gelijk in België en Nederland.

Auto-fiets

Dat was niet handig, maar we hadden er wat op gevonden. Wanneer Roger met zijn auto wel de weg op mocht, reed ik met de fiets net over de grens, wachtte daar op hem in het eerste cafeetje dat ik tegenkwam en maakte een praatje met de eigenaresse tot hij kwam opdagen. En dan konden we samen met de auto uitgaan. Naar Aardenburg en verder. De fiets mocht blijven staan tot ik terug kwam.

Het gebeurde ook wel dat Roger met de fiets in Maldegem aan kwam rijden, maar niet zo vaak, want het was winter. Een keer ging hij wel de grens over met de auto. Hij wist niet goed of het in België nu wel of niet autoloos was die dag. Net over de grens op de brug stond een politieauto, die hem volgde totdat hij ons erf opdraaide. De agenten keken wel, maar lieten hem met rust.

Corona

Toen in coronatijd de grenzen echt dicht gingen, heb ik er nog vaak aan teruggedacht. Dit was pas echt een obstakel voor liefde over de grens.

Busje komt zo

door Jopie Meerman

Politiek gaat niet vanzelf, dat weet iedereen inmiddels. Maar het kan ook weleens goed uitpakken, zonder dat je er zelf speciaal zets voor moet doen. Behalve het plan verdedigen natuurlijk.

Dat ondervond PvdA-raadslid P. van Schetsen uit Sint Annaland nadat hij zijn schouders had gezet onder een plan om een buslijn te laten rijden rechtstreeks van het eiland Tholen naar het ziekenhuis Lievensberg en het ABG in Bergen op Zoom.

Er was door het financiële plaatje geen juichstemming

bij de Gemeente Tholen. Maar op 1 oktober 1973 kreeg deze voorziening toch groen licht. En busbedrijf Fa.v.d.Klundert uit Oud-Vossemeer begon een buslijn met haltes over het hele eiland, waarbij de reizigers zonder overstappen voor de deur van het ziekenhuis en het verpleeghuis werden afgezet.

In het begin was het aantal reizigers op één hand te tellen, maar door de autoloze zondag, toen de particuliere autobezitters niet beschikbaar waren voor een ritje, steeg het aantal deelnemers zelfs tot 50 personen op één dag. En was de gemeente tevreden dat ze deze beslissing hadden genomen.

klundert's autobusbedrijf holland

Puzzel nummer 18:

Beslist geen auto-loze puzzel, want in het letterveld zitten maar liefst 39 automerken van vroeger en nu verstoep (horizontaal, verticaal en diagonaal). Na het wegstrepen hiervan blijft een aantal niet-gebruikte letters over.

Deze vormen, in de leesrichting, de in te sturen oplossing.

A T O Y O T F C A L L I D A C
N A U L D D I B P E E J D E N
E D S O A A A A O A U N T A E
G Z T O C M T A T V O E S U O
A A A W M O B S T H L S L D R
W M H E I O D O U O I O Z I T
S E I A S R E S R N W R V L I
K E A D O G U V M G E M U P C
L I D F U B E J A L H A B O E
O A Z E A H A L S O N I E N H
V D P R C G N Y E E S K N T C
M N U R U R R L R P K U T I S
I U D A A H E F A D O Z L A R
N Y R R C G E M T D D U E C O
I H S I B U S T I M A S Y N P

© Louis Kesteloo

BMW	Opel	Datsun	Ferrari	Daihatsu
DAF	Saab	Jaguar	Hyundai	Maserati
Audi	Honda	Nissan	Peugeot	Mercedes
Fiat	Mazda	Subaru	Pontiac	Chevrolet
Ford	Simca	Suzuki	Porsche	Mitsubishi
Jeep	Skoda	Toyota	Renault	Volkswagen
Lada	Volvo	Bentley	Cadillac	Lamborghini
Mini	Daewoo	Citroën	Chrysler	

Vrijwillig medewerkster Cobi de Lange (r) overhandigt puzzelwinnares Corrie van der Werf-Pankow het boek 'Zeeland 1950-1975 - Aolles wier anders' van Wim van Gorsel. | Foto Hanneke de Vroe

Als kind ervaar je veranderingen heel zorgeloos

Inderdaad, alles werd anders in vijftig jaar tijd. Corrie van der Werf-Pankow weet daarover mee te praten. Zij is winnares van de puzzel in Zeeuws Weerzien nummer 16: het boek 'Zeeland 1950-1975 - Aolles wier anders' van Wim van Gorsel. „Als kind sta je er niet zo bij stil. Dan ervaar je veranderingen heel zorgeloos”, zegt ze terugkijkend op die periode.

Corrie werd in 1941 in Zierikzee geboren als zevende telg en zag het gezin daarna met nog een zusje en drie broertjes groeien. Elf kinderen in totaal dus. Ga er maar aan staan in die naoor-

logse periode en vervolgens de Watersnoodramp. „Van de Bevrijding herinner ik me niet veel meer, maar die tijd rond de Ramp heb ik vooral als spannend ervaren. Wij hoefden niet te evacueren, maar m'n opa en oma woonden een tijdje bij ons in.”

Altijd werk Natuurlijk was er altijd werk in zo'n groot gezin. „Ondenkbaar dat je thuis zomaar een boekje kon gaan zitten lezen bijvoorbeeld. Als je iets voor jezelf wilde moest je op straat gaan spelen met andere kinderen: ballen, knikkeren, touwtje springen”, memoreert Corrie. Haar moeder was vaak tot 's avonds laat in de weer met wasen en strijken. „Geen wasmachine nog. Ik herinner me wel zo'n wringer. Van al dat draaien

kreeg je een zere schouder.” En hoe zat het met televisie? „Nou die kwam pas toen we tweede helft jaren vijftig op Ouwerkerk gingen wonen. Eerst mochten we als kinderen bij Meester Berrevoets, de hoofdonderwijzer thuis komen kijken. Later kregen we ook thuis een TV.”

Bang voor telefoon Corrie's herinneringen komen in een stroomversnelling. „Mijn moeder was in het begin bang van de telefoon. 'Pakken jullie dat ding maar op'. Nou in die vijftig jaar is er echt heel veel veranderd. De ontsluiting van het eiland en ook voor mezelf: ik trouwde, werd moeder van twee dochters. Terugkijkend besef je dat er zoveel voorzieningen zijn gekomen, waar we het vroeger zonder mee moesten doen.”

Puzzel mee en win

Als unieke hoofdprijs kunt u het recent verschenen stripboek 'Zeeland in de Tweede Wereldoorlog' winnen, geschreven door Jan Zwemer met tekeningen van Danker Jan Oreel, die vanaf nu de vaste cartoonist van Zeeuws Weerzien is. Alle prijzen zijn ter beschikking gesteld door boekhandel/uitgeverij Het Paard van Troje in Goes.

Stuur uw oplossing inclusief uw adresgegevens vóór 13 november 2023 naar puzzel@zeeuwsweerzien.nl of Postbus 33, 4350 AA Veere.

Onder de goede inzenders verloten wij drie exemplaren van 'De bakfiets en andere Zeeuwse verhalen' van Engel Reinhoudt. Een mooie bundel om de auto nog eens voor te laten staan.

Prijswinnaars puzzel nummer 17

De juiste oplossing was: *Concert at Sea Brouwersdam*. De volgende goede inzenders krijgen het 'Album nr 3 van de redacteurs van Zeeuws Weerzien' thuisgestuurd: Mevr. L. Coppoolse, Breukelen; G. Nijssse, Oud-Sabbinge; J. Verstrynghe, Sluis. De hoofdprijs, het recent ver-

schonen boek 'De Zeeuwse Riviera', staat op veler verlanglijstje. Dank voor alle inzendingen die van heinde en verre kwamen. De winnaar is Kees Flipse uit Vlissingen. Wij nemen contact met u op voor de overhandiging van het boek door schrijver en fotograaf Kees Bos.

Bloeddonor

Oktober 1973 oorlog tussen Israël en Arabië. De Arabische staten boycotten de uitvoer van olie naar Nederland. Het toenmalige kabinet, onder leiding van minister president Joop den Uyl gaat direct bezuinigen. Het verbod om op zondag met de auto te rijden is een van de maatregelen. Ik woonde destijds in Sint-Laurens in de Van Cittersstraat. Op de tweede auto-loze zondag ging daar de telefoon. „Goedemiddag u spreekt met Gasthuis Middelburg (toen het ziekenhuis aan het Noordpoortplein). Kunt u onmiddellijk bloed komen geven, want er is een resus-baby geboren en er is een operatie aan de gang wegens een maagbloeding. We hebben direct een aantal eenheden bloed nodig. Bloedgroep O negatief.” Als donor van de toenmalige bloedbank Walcheren zei ik dat ik kon komen, maar niet zo snel, want ik mocht niet met de auto. Ik kreeg

als antwoord: „Dat is geen probleem ze komen u direct ophalen.” Enkele minuten later kwam politie met zwaailicht en sirene de Van Cittersstraat inrijden. Nagekeken door vele dorpsgenoten ging ik met de politie mee richting ziekenhuis. Dit baarde nogal opzien op de normaal zo stille zondagmiddag op Sint-Laurens. De rit ging snel over de oude Noordweg en Noordsingel naar het Gasthuis. Met zes andere donoren heb ik bloed afgegeven. Na een flinke kop soep en koffie werden we allemaal weer keurig naar huis gebracht. De rust was weer teruggekeerd op 't durp. Op maandag werden er veel vragen gesteld over wat er toch wel aan de hand was geweest op het dorp. Een leuke en spannende herinnering aan een vervelende periode zonder auto.

Adrie van den Broeke, Middelburg

Prinsheerlijk in de taxi naar Sluis

De impact van de autoloze zondagen in 1973/1974 voor een toeristenstadje als Sluis, jaarlijks goed voor miljoenen bezoekers, mag beslist niet worden onderschat. Die was groot, „maar”, relateert André Jansen, eigenaar van restaurant Andric, meteen, „in vergelijking met de coronacrisis, toen Sluis maandenlang in lock down was, bleef de schade beperkt.”

Christiane en Jean-Pierre van der Plasse. | Foto Peter Verdurmen

door Peter Verdurmen

Toen de oliecrisis uitbrak, een direct gevolg van de Jom Kipoer-oorlog, greep het kabinet onder leiding van premier Den Uyl direct in. De invoering van de autoloze zondag was één van de maatregelen. In de eindejaarsperiode '73 was het op zondagen oorverdovend stil in Sluis. André Jansen, een zeventiger die kan bogen op meer dan vijftig jaar horeca-ervaring, werkte destijds in de bediening in De Smul, het mossele restaurant van zijn zus.

„Zondag is voor Sluis altijd een topdag. Belgen zag je nauwelijks meer op die autoloze zondagen,

logisch, Sluis was alleen per fiets of te voet nog bereikbaar.”

Kansen

Dat bood gek genoeg aan sommigen ook weer kansen. Carlo van de Plasse baatte aan de grens bij Sint Anna ter Muiden een douaneagentschap annex grenswisselkantoor en benzinepomp uit. De firma reed ook taxi. Op autoloze zondagen had men permissie om ritten te verzorgen. Belgen die hun auto aan de grens parkeerden konden zich prinsheerlijk naar Sluis laten vervoeren. „We hebben goede zaken gedaan”, lacht Carlo.

Zondag 6 januari was de laatste autoloze zondag. Het duurde

Garage Hollandia in Sluis. | Foto: Collectie familie Van de Plasse

niet lang of je kon op zondagmiddagen weer ouderwets over de koppen lopen in het eeuwen-

oude Zwinstadje. André Jansen weet het zeker: „Sluis komt altijd weer op z'n pootjes terecht.”

Leo Groosman, mede-eigenaar van een modezaak voor dames en heren, herinnert zich de autoloze zondagen nog goed. Hem staat bij dat de beperkende maatregelen in België en Nederland niet synchroon liepen. „De eerste autoloze zondagen konden Belgen hier nog gewoon tot aan de grens komen met de auto.”

Groosman kneep 'm best wel, geeft hij toe. „We hadden een huurpand. Als ondernemers hoefden we niet op steun te rekenen. Dat valt onder het ondernemersrisico, zo redeneerde men.” De modezaak van Groosman bleef die zondagen wel open, maar veel klanten zag Leo niet. „We vermaakten ons met kaarten, je moet toch wat.”

Pomphouders

Wie er in Sluis de meeste last hadden van de autoloze zondagen? De pomphouders. Anders dan nu was benzine goedkoper in Nederland dan in België. Wie een pomp had in Sluis had altijd klandizie. Er waren flink wat benzinepompen, zelfs in het centrum, weten Jean-Pierre en Christiane van de Plasse. Broer en zus waren nog jong in 1973. Hun vader, Max van de Plasse, was eigenaar van garage Hollandia, gevestigd aan het Walplein. Je kon er Shell tanken.

Gulf, een witte pomp, Chevron, BP, Caltex, Fina... voor de Belg die goedkoop zijn tank wilde volgooien in Sluis was er keuze zat. De pomphouders hebben de gevolgen van de autoloze zondagen zeker gevoeld in hun portemonnee. Jean-Pierre en Christiane hielpen mee aan de pomp en lieten ook een veer, want de footjes die ze in hun zak staken moesten ze wel even missen.

De nasleep van de autoloze zondag

In 1999 werd in Nederland het initiatief genomen tot invoering van een auto-vrije zondag. Doel was om mensen ertoe over te halen de auto eens wat vaker te laten staan, wellicht zou dat kunnen bijdragen tot een verbetering van het leefklimaat en meer milieubewustzijn.

door Albert Kort

De oliecrisis van 1973, de invoering van de autoloze zondag en het een jaar eerder verschenen rapport 'Grenzen aan de groei' van de Club van Rome hadden aangetoond hoe afhankelijk en kwetsbaar de moderne mens wel was. Hoewel deelname aan het initiatief niet verplicht was, voldeden de meeste plaatsen in het land er bitter weinig voor. In Zeeland was Goes de enige gemeente die bereid was mee te werken aan de invoering van een dergelijke dag. En dat was dan vooral te danken aan een aantal bezield

initiatiefnemers, zoals de raadsleden Frits de Kaart en Adri van Oosten.

Tien jaar

Ook de vele Goese wijkverenigingen zagen aanvankelijk bitter weinig in een dergelijke dag, die alleen maar veel werk zou kosten. Zo zouden er straten moeten worden afgesloten, spelletjes georganiseerd en moesten de bewoners ruim op tijd op de hoogte worden gesteld. Toch wisten Frits en Adri hun ambitieuze plannen door te drukken en zijn ze er uiteindelijk in geslaagd om maar liefst tien jaar lang een autovrije zondag te organiseren.

Het was geen toeval dat juist voor die naam werd gekozen. Het evenement mocht niet als een anti-autodag worden gepresenteerd, want dat zou te veel weerstand opwekken. Waar het volgens Adri om ging, was dat men wat bewuster met het gebruik van de auto omging. „Auto's zorgen tenslotte voor geluidsoverlast, stank, terwijl er zo veel andere manieren zijn om je te bewegen.”

Volgens Frits, die een privé-archief heeft aangelegd van de Goese Werkgroep Autovrije dag waren de dagen een succes, omdat ze uitgroeiden tot ludieke evenementen, waar zelfs een organisatie als 't Beest zijn medewerking aan verleende. De kinderen genoten er met volle teugen van. Eindelijk hadden ze een keer de ruimte om te spelen op drukke straten, zoals de Buys Ballotstraat of de Troelstralaan, waar doordeweeks het autoverkeer overheen denderde. Naast de vele bal- en kegelspelletjes konden kinderen zelfs leren ringrijden, maar dan wel op een fietsje!

Stille dood

De autovrije dag stierf een stille dood. Na tien jaar hielden de betrokkenen het voor gezien. Of de dagen bijdroegen tot meer milieubewustzijn, is echter de vraag. Maar al te vaak kwam het voor dat de kinderen door hun ouders met de auto naar de plekken werden gebracht waar de spelletjes werden georganiseerd, en dat kan toch nooit de bedoeling zijn geweest.

**ZONDAG 19 SEPTEMBER
AUTOURIJE DAG**

programma in en rond 't Beest:

13:00 Blaaskapel Eunoia zet de toon...
13:30 Openingsact door gedeputeerde Harry van Waveren

15:00 Straattheater Hilaria speelt *Vliegende honden bijten niet*

16:00 Singers/songwriters, o.a. Odette, Patrick Schipper

13:45 + 14:45 + 16:15
Father and daughter, de Oscarwinnende tekenfilm van Michael Dudok de Wit (10 minuten)

20:30 Les Triplettes de Belleville, animatiefilm over een jongen die als kind al bezeten is van de Tour de France

ENTREE GRATIS!

t Beest
beestenmarkt 3 goes
www.tbeest.nl
0113 - 228142

Over vertier, volgzaamheid en eten

De tweede bijeenkomst 'Samen lezen en herinneringen ophalen met Zeeuws Weerzien' in Zierikzee. | Foto: Hanneke de Vroe

Hoe warm het was en hoe geanimeerd. Die titel zou je op de lezersbijeenkomst van Zeeuws Weerzien op vrijdag 1 september in Zierikzee kunnen plakken. Warm omdat de airco in de Bibliotheek daar defect was en geanimeerd omdat er tijdens het samenzijn op de alternatieve plek in het restaurant van het Pieter Zeeman Lyceum uitbundig is gelachen.

door Ali Pankow

Wat is er zo lollig aan om met een groepje ouderen herinneringen aan vroeger ophalen?

Niet exact uit te leggen, je moet het gewoon meemaken. Met elkaar terugblikken op weleer levert leuke verbondenheid op. Op tafel ligt een stapel Zeeuws Weerzienkranten met als thema 'Festivals en Festiviteiten'. „Nee, zoveel was er niet te beleven vroeger. De jaarlijkse kermis en natuurlijk de toneelopvoeringen op de dorpen. Ik speelde

een keer de burgemeester. Eén van mijn tegenspeelsters was vrij doof, stond met haar oor richting de souffleur en vroeg af en toe 'Wat zeg je nou?'.

Volgzaam

Ook het thema 'Autoloze zondag' van de volgende editie komt aan bod. De conclusie is dat er in 1973 nauwelijks of geen protest kwam op die maatregel. „We waren vooral heel volgzaam en pasten ons aan. En ach veel mensen hadden toen zelfs nog geen auto.” Het gesprek verschuift naar kentekens. „Zeeuwse

auto's hadden vroeger allemaal de letter K.” Nee, dat wist niet iedereen binnen dit groepje. „Ik maakte voor mezelf altijd woorden van de letters in kentekens, bijvoorbeeld Z P H: Zonder Poe Ha of NB: Niet betaald.” Van de melkauto en de vroegere zuivelfabriek 'De Duif' in Nieuwerkerk maakt het gesprek ineens een sprong naar het bereiden van pudding. „Mijn moeder deed daar suiker overheen aan de bovenkant om te voorkomen dat er een vel op kwam.”

„Bij ons wilden we juist graag

zo'n vel. We hadden zeven kinderen en er werd netjes bijgehouden wie er aan de beurt was om het vel te mogen opeten.”

Eten en drinken

Vele verhalen volgen, onder meer over het zelf maken van advocaat, over het onterecht koken van Brinta, over het bereiden van een grote kalkoenpoot op een klein gasbrandertje en over rode kool die maar niet gaar wilde worden. Eten en drinken in vroeger tijden: zou dat niet een leuk thema zijn voor een volgende Zeeuws Weerzien?

Penningmeester omdat ik vroeger financieel administratief werk deed

Zeeuws Weerzien steunt op vrijwilligers. Van bestuur, redactie, vormgeving tot distributie en leesteam. Elk nummer laten we een vrijwilliger aan het woord. Ditmaal Rina Cevaal (73) uit Nieuw- en Sint Joosland.

Hoe ben je betrokken geraakt bij Zeeuws Weerzien en sinds wanneer?

Vanaf het begin ben ik betrokken bij Zeeuws Weerzien. Ik kwam in een groepje terecht van Feest van Herkenning en de Vrije Universiteit, dat onderzoek deed naar eenzaamheid onder ouderen buiten zorginstellingen. Daar kwam het initiatief voor deze krant uit voort, die mensen bij elkaar moet brengen.

Rina Cevaal

Een krant beginnen doe je niet zomaar, toch?

Het ontwikkelde zich als een sneeuwbal. Er raakten steeds meer mensen bij betrokken. Jan van Damme, redacteur van de PZC, kwam er bij en haalde er ook weer nieuwe mensen bij. Op een gegeven moment moest er een stichting worden opgericht en werd ik gevraagd als

Onze Vrijwilliger

bestuurslid. Omdat ik in het verleden financieel administratief werk heb gedaan is het penningmeester geworden.

Geld is voor een vrijwilligersproject altijd een groot probleem. Hoe zit dat met Zeeuws Weerzien?

Fondsen willen wel financieel bijdragen, maar doen dat vaak om het opstarten van projecten te steunen, voor een of twee jaar. Wij hebben telkens nieuwe initiatieven toegevoegd, zoals de leesteam waarmee we in heel Zeeland bijeenkomsten willen houden met ouderen om samen de krant te lezen en herinneringen op te halen. Ik coördineer de leesteam. Dat doe ik onder meer door samen met Marleen Hulshof gratis locaties te zoeken, het liefst waar ze ook gratis koffie schenken. Verder heb je natuurlijk vrijwilligers nodig om die bijeenkomsten te begeleiden.

Zeeuws Weerzien zoekt dus nog vrijwilligers. Alleen voor de leesteam?

Het zou fijn zijn als er nog een paar nieuwe bestuursleden bij komen, die bereid zijn de mouwen op te stropen. We hebben een bestuur van drie mensen en er ligt nu een enorme partij werk. Dus als er iemand wegvalt is dat te veel voor degenen die overblijven.

Hartige Herfst met verse rogvlugel

Het Zeeuwse najaar begint weer te kleuren, inclusief mooie producten als oesters, wild, pompoen en paddenstoelen. Zelf kun je vanaf eind september ook mooi paddenstoelen plukken in het wild. Als je goed zoekt, kun je eekhoortjesbrood en cantharellen vinden in de duingebieden. Voor eigen gebruik is 250 gram toegestaan, de rest is voor het wild. Ook voor dit recept komen de hoofdingrediënten weer van Bioduin en de vis van de Visloods uit Vlissingen. Rog is een zeer onbekende vis met een bijzondere smaak en structuur. Het is nog goed betaalbaar en wordt veel gevangen. Let wel, rog moet vers zijn, anders krijgt het direct een penetrante ammoniakgeur. Dat is in Schotland wel een deli-

catesse, maar wij houden het spartelvers en daarom ga je het best op vrijdag of zaterdag langs de Visloods!

Mijn recept voor drie personen:

- 1 rogvlugel zonder vel (800 gram)
- 2 tenen knoflook / 1 handje sjalotten / 1 prei / 250 gr paddenstoelen (eryngii en kastanje-champignons Bioduin) / room of kokosmelk / 2 eetlepels kappertjes / peterselie / groene Hokkaido pompoen

Verwarm je oven voor op 190 graden

- Deel de rogvlugel op in 3 mooie stukken, bak ze om en om hard aan in olijfolie met peper en zout. Laat ze rusten nadat ze goudbruin gebakken zijn.
- Snij de pompoen in vier stukken, haal de zaden eruit, en pof in 35 minuten gaar in de oven
- Ontdoe na het poffen de pompoen van het vel en kook de stukken pompoen met 1 kopje water, 1 kopje kokosmelk. Doe er een klein beetje peper en zout bij en pureer het daarna met de staafmixer tot een gladde crème
- Snij intussen de paddenstoelen fijn, snipper de ui en snij de knoflook fijn. Zet dit voor de smaak aan in dezelfde pan met het vet van de rog
- Doe de rog nog 10 minuten terug in de oven, leg de pompoencrème op het bord, leg de gebakken paddenstoelen in het midden, rog er tegen aan en sprenkel er op het laatst wat kappertjes en peterselie over.

Recept

Seizoensrecept van onze kok Cas Zwemer, restaurant Zeeuwse Streken Middelburg

Wat weet u er nog van?

Wilt u reageren op een artikel uit deze krant? Stuur uw reactie naar redactie@zeeuwsweerzien.nl of Postbus 33, 4350 AA Veere. Komt er een herinnering bij u op naar aanleiding van één van onze bijeenkomsten? Ook die ontvangen wij graag.

Zeeuwse groet uit Canada

Ik woon al sinds 1984 in Canada, maar voel mij nog steeds erg verbonden met Nederland, en vooral met Walcheren waar ik vroeger woonde. Daar komt bij dat al mijn familie, wat er nog van over is althans, in Nederland woont. U weet niet half wat een plezier u mij gedaan hebt met het zenden van uw online adres zodat ik alle krantjes met een pdf op mijn scherm kan toveren. Het allereerste proefnummer van Zeeuws Weerzien had mijn zoon, die in Middelburg woont, naar mij toegestuurd, maar daar bleef het bij. Nu kan ik echter elke keer als ik weer wat Zeeuwse lucht wil opsnuiven naar het icoontje op mijn computer gaan en weer een artikelje of recept of foto, ja zelfs de advertenties oproepen. Heel leuk! Ik heb niet echt altijd heimwee, maar heb gewoon heel fijne herinneringen aan mijn jeugd. Dat geluk heeft niet iedereen, dus koester ik het en ben dankbaar.

Welmoet Pols,
Olds (Alberta, Canada)

Ons bin zunig

Bij ons thuis hielden we heel veel benzinebonnen over tijdens de oliecrisis. Om die niet verloren te laten gaan, moest ik van mijn vader de benzinetank leegmaken (met een slangetje de benzine opzuigen, oppassen dat je het niet in je mond kreeg en dan gauw in een jerrycan laten lopen). Zo konden we opnieuw gaan tanken met de bonnen die we nog hadden en spaarden we heel wat benzine bij elkaar.

Jan van de Broeke, Veere

Dave Berry

Het was de zomer van 1971. Ik was 15 en wilde naar het concert van Dave Berry in het Openluchttheater Toorenvliet in Middelburg. Ik mocht er niet alleen heen, maar helaas was mijn oudere broer niet zo'n stapper en hij wilde niet mee. Ik ben toen met mijn vriendinnetje Wilma Koppejan gegaan. The crying Game, fantastisch nummer, en dan die grote handen van hem waarmee hij stond te zwaaien: zwijmelen was het. Een jaar later werd mijn vader de grootste fan van Dave, dat was wel grappig.

Lydia van Leeuwen, Veere

Me land af!

Mijn vader, Jacob de Vroe (1911) was de middelste zoon van de vooroorlogse bruggenwachter van Souburg, Jan de Vroe. Zij woonden aan het Kanaal door Walcheren bij de draaibrug. In zijn jeugd ging pa vaak met vriendjes op avontuur op het terrein van het aangrenzende vliegveld Vlissingen, dat in de jaren '20 van de vorige eeuw ingericht werd. In de jaren '30 onderhield de KLM een lijndienst van Schiphol naar Vliegveld Haamstede en via Vlissingen naar Knokke. Maar daarvoor was er nog maar weinig vliegverkeer en graasden op het terrein tussen West-Souburg en Vlissingen de koeien van pachter Jan Castel. Deze boer moest altijd een stuk veld vrij houden als er een vliegtuig opsteeg of kwam landen. Zo ook op een donkere avond toen het KLM-lijntoestel uit Nederlands-Indië wegens mist niet kon landen op Schiphol....

De vliegverbinding Amsterdam - Batavia was in die tijd de langste lijndienst ter wereld en werd gevlogen met Fokker F VII's, die daar twaalf dagen over deden. De veilige aankomst in Nederland van het lijntoestel met vaak belangrijke passagiers en post was altijd een bijzondere gebeurtenis die veel aandacht genoot. Zo niet deze uitzonderlijke keer op het afgelegen Vlissingen, waarnaar deze vlucht moest uitwijken. Boer Castel was helemaal niet blij dat hij zijn beesten hals over kop weg moest drijven om na sluitingstijd de landingsbaan weer vrij te maken voor dit noodgeval. Mijn vader, enthousiast verteller van belevissen uit zijn jongere jaren, beweerde stellig getuige te zijn geweest van hoe de man de vermoeide KLM-piloten toesprak: „A'k me niet ontzag sloeg ik julder met een eldertouwe me land af!”

Johan de Vroe, Muiderberg

Lege veerboot naar Breskens

Als iets lang geleden gebeurd is, moet je diep in je herinnering duiken om alles goed op een rijtje te zetten. In ieder geval weet ik zeker dat ik op een autoloze zondag in 1973 met een volgeladen auto naar Terneuzen ben gereden. In de auto zaten mijn man en ik, mijn vader en onze kinderen van respectievelijk 12, 10 en 8 jaar. Mijn moeder, mevrouw Van Wallenburg-Francke, was opgenomen in het ziekenhuis voor een staaroperatie bij de bekende dokter Binkhorst. Zij moest daar drie weken blijven, terwijl zo'n ingreep tegenwoordig zonder opname plaatsvindt. Op de veerboot naar Breskens

stonden welgeteld twee auto's, inclusief die van ons. In de buurt van Biervliet zijn we aangehouden door een politiemann. Hij vroeg of het echt nodig was dat die kinderen ook allemaal mee moesten. Het liep verder goed af. Een tastbare herinnering uit die periode hebben we nog aan een serie benzinebonnen van 25 stuks, waarvan we er maar één hebben gebruikt. Op welke manier die zijn verstrekt kunnen we ons niet meer herinneren; waarschijnlijk door de gemeente Middelburg.

Ria Kasse-van Wallenburg,
Middelburg

Naar de kerk op autoloze zondag

Mijn vader bracht altijd in Tholen bejaarden met de auto naar de kerk. Zodoende mocht hij gewoon rijden op de autoloze zondag. Dat was maar goed ook, want het was een ontzettende autofreak.

Hans van der Stel, Maastricht

Naar de jeugdherberg

Ik las uw verhaaltje over de jeugdherberg in Domburg in Zeeuws Weerzien nr 17. Ik heb daar twee jaar achter elkaar in de zomer als hulp gewerkt, ook in dezelfde tijd als Cobi de Lange.

I.M. Eising-Kampstra, Kapelle

Weeën op autoloze zondag

In de nacht van 8 op 9 december 1973 kondigde onze eerste zoon zich aan. Het zal toch niet? Jawel hoor. Na bijna een volle dag zweeten en zwoegen besloot de weekend-huisarts, die al enkele keren bij ons in Koudekerke langs was geweest en uiteraard vrijstelling had om met de auto te reizen, dat ik met spoed met de ambulance naar het ziekenhuis moest. De baby moest echt een handje geholpen worden. Mijn man, die uiteraard geen vrijstelling had, moest maar zien in het ziekenhuis te komen. Dus dan maar een taxi gebeld. Even na negenen 's avonds moest de tang (een toenmalig hulpmiddel bij moeizame bevallingen) eraan te pas komen, maar daar kwam ie dan: onze prachtige zoon! De kersverse vader wilde dit geweldige nieuws zo snel mogelijk aan onze beider ouders vertellen. Mobiele telefoons waren er in die tijd niet. Onze ouders hadden niet eens een vaste telefoon. Dus maar weer een taxi gebeld. Eerst van Vlissingen naar Middelburg: „Wacht hier maar even, ik ben zo terug!”, riep hij, stijf van de adrenaline. De meter tikte intussen lekker door, maar dat mocht de pret niet drukken. Dan door naar Serooskerke. Ook daar werd hij uiteraard met blijdschap ontvangen. Het is een onvergetelijke dag geworden. Onze zoon wordt dit jaar 50. Dan zal het zeker weer ter sprake komen.

Theo en Suze Davidse, Middelburg

Bijzondere doop

In september 1973 is onze dochter geboren. Dit jaar viert ze dus haar 50e verjaardag. Ze is destijds gedoopt in de Oostkerk in Middelburg op een autoloze zondag. Dat was best heel bijzonder. Familie uit Kruiningen mocht toen wel met de auto naar Middelburg komen. Wij zijn vanaf de Nassaulaan, waar we toen woonden, met z'n allen gaan lopen naar de Oostkerk. Een mooie herinnering aan deze toch bijzondere dag.

J. van de Pas

Berenkeuring

In Zeeuws Weerzien nr 17 staat een foto van een bruine (circus) beer op een terrasje in Vlissingen. Dat deed mij denken aan de keer dat ik als kind mee mocht naar de 'berenkeuring' in Schagen. Een spannend vooruitzicht, maar wat een tegenvaller. Bij aankomst bleek dat het om varkens ging.

Coby Souman, Middelburg

Een scene uit het toneelstuk met Isabelle Loontjes (tweede van rechts).

Dilettantentoneel

Deze foto is gemaakt in 1957. Vanuit het meisjesgymnasium deden we mee met het Middelburgs dilettantentoneel in de Stadsschouwburg. We ontvingen dan een briefje van notaris Van Verre, de voorzitter, wanneer de repetities plaatsvonden. We hebben er zelfs het Zeeuws Landjuweel mee gewonnen (een onderscheiding voor amateurtoneelgezelschappen).

Isabelle de Witte-Loontjes, Middelburg

Badminton op straat

Ik herinner mij dat er op autoloze zondagen badminton werd gespeeld op straat.

Wij hebben ook nog steeds de benzinebonnen bewaard.

Tonny Moelker

Het vervolg op enkele van deze anekdotes, en nog veel meer herinneringen van lezers, leest u op onze website www.zeeuwsweerzien.nl onder het tabblad 'van lezers'.

Veel leesplezier!

Samen lezen en herinneren

Uitnodiging

Wat weet u er nog van?

Dit jaar is het 50 jaar geleden dat Nederland te maken kreeg met benzineschaarste en auto-loze zondagen. De benzine ging op de bon, maar óók degene die zonder permissie toch achter het stuur kroop! Wat zijn uw herinneringen aan dit thema? Herkent u de verhalen uit de krant? Of ging het bij u in de buurt juist heel anders?

Geef u op voor een bijeenkomst

Kom langs op één van de locaties verspreid over Zeeland. Vrijwilligers van Zeeuws Weerzien zijn aanwezig om u welkom te heten met een kopje koffie of thee. Zij gaan graag met u in gesprek over het thema van deze krant. Uw herinneringen vormen een goede aanvulling op de Zeeuwse verhalen die wij verzamelen.

Toegang

De toegang is gratis (inclusief kopje koffie/thee). Neem gerust een kennis of buurman/buurvrouw mee.

Op diverse locaties in Zeeland organiseren wij inmiddels lees- en herinneringsbijeenkomsten, zoals hier in de bibliotheek van Kapelle. Aan de hand van de artikelen in Zeeuws Weerzien, worden eigen herinneringen opgehaald. Dat levert vaak mooie en herkenbare anekdotes op. Een gezellig uurtje samen!

Aanmelden

U bent altijd welkom, maar bij voorkeur horen wij graag of wij op uw komst mogen rekenen. Dit kan op de volgende manieren:

- Stuur een e-mail aan Rina Cevaal via leesteam@zeeuwsweerzien.nl (vermeldt duidelijk de locatie waar u naartoe komt en met hoeveel personen)

OF

- Vul onderstaande bon in en stuur deze in een gefrankeerde envelop aan: Zeeuws Weerzien, Postbus 33, 4350 AA Veere

Kijk op www.zeeuwsweerzien.nl/leesteam voor actuele informatie en (nieuwe) bijeenkomsten bij u in de buurt.

WIJ ZIJN OP ZOEK NAAR U!

Onze 'club' groeit. Daar zijn wij best trots op. Niet alleen het aantal pagina's van deze krant is in het afgelopen jaar toegenomen, ook organiseren wij op steeds meer plaatsen herinneringsbijeenkomsten. U snapt het al: daarbij zijn een paar helpende handen meer dan welkom. Lijkt het u leuk om deel uit te maken van ons gezellige team? Onze vrijwilligersorganisatie zoekt

gastheren en -vrouwen

die 4x per jaar willen helpen bij de organisatie van herinneringsbijeenkomsten. U werkt daarbij altijd in een team van twee vrijwilligers, zoveel mogelijk in uw eigen regio. Reis- en onkosten worden vergoed. Ook kunt u deelnemen aan informatieve bijeenkomsten. Wij zoeken met name versterking in de regio's Tholen, Zuid-Beveland en west Zeeuws-Vlaanderen.

Vindt u het zelf ook leuk om over vroeger te praten? Bent u iemand die anderen graag op hun gemak stelt en een leuke, sociale middag wilt bezorgen? Dan is deze functie misschien iets voor u. Neem contact op met Rina Cevaal (leesteam@zeeuwsweerzien.nl) voor meer informatie. Of maak kennis met ons op de vrijwilligersmarkt op 5 oktober a.s. in HZ Vlissingen (15.00-17.00 uur).

Naam: _____

Telefoonnummer (om u bij onverhoopte wijziging van het programma te kunnen bereiken): _____

Ik kom met .... persoon/personen naar de bijeenkomst:

BEVELANDEN

Inloophuis

- Poelvoordestraat 1, 4431 BP 's -Gravenpolder
donderdag 19 oktober, 10.30 uur

SVRZ Inloophuis De Rietzanger

- Hof Rietzanger 2, 4451 DE Heinkenszand
datum wordt bekend gemaakt via onze website

De Vroone

- C.D. Vereekestraat 74, 4421 CE Kapelle
dinsdag 14 november, 15.00 uur

Dorpshuis De Wemel

- Dorpsplein 1, 4424 CA Wemeldinge
dinsdag 21 november, 15.00 uur

ZEEUWS-VLAANDEREN

Bibliotheek Hulst

Vismarkt 1, 4561 AZ Hulst

- maandag 9 oktober, 14.00 uur**
- maandag 13 november, 14.00 uur**
- maandag 11 december, 14.00 uur**

Gemeenschapshuis De Warande

- Wilhelminastraat 43, 4564 AD Sint Jansteen
donderdag 23 november, 14.30 uur
(inloop vanaf 14.00)

SCHOUWEN-DUIVELAND

Bibliotheek Zierikzee

- Hatfieldpark 1, 4301 XC Zierikzee
vrijdag 27 oktober, 15.00 uur

WALCHEREN

SVRZ De Kreek

- Krekepad 37, 4361 JJ Westkapelle
woensdag 18 oktober, 10.30 uur

ZB Bibliotheek van Zeeland

Kousteensedijk 7, 4331 JE Middelburg

- donderdag 19 oktober 14.00 uur**
- dinsdag 21 november 14.00 uur**
- dinsdag 19 december 14.00 uur**

Korenmaat

Kapellestraat 27, 4351 AL Veere

- vrijdag 27 oktober, 14.00 uur**
- vrijdag 8 december, 14.00 uur**

SVRZ De Egelantier

- Egelantier 1, 4356 JS Oostkapelle
dinsdag 7 november, 14.00 uur

SVRZ De Tienden

- Borné 14, 4374 DB Zoutelande 14.00 uur
(ook voor omwonenden en andere belangstellenden)
donderdag 7 december, 14.00 uur

Dorpshuis Ons Dorpsleven/ Theater De Verwachting,

- Dorpsstraat 22-24, 4389 TP Ritthem
woensdag 4 oktober, 15 uur

De activiteiten van Stichting Zeeuws Weerzien worden in 2023 financieel ondersteund door:

